

Rajk Judit: *Stolen Time* CD

Mindig is izgatott a *ready-made*, a talált tárgy, atalált dallam. Hogy mit kezd egy zeneszerző egy múltból vett elemmel, hogyan nyúl hozzá, hogyan építi be saját szerzői eszköztárába, hogyan alakítja, hogyan formálja át. És ugyanez előadóként: mit kezdjek egy pseudo-gregorián dallammal, ami olyan, mint egy gregorián, de mégsem az. Vagy egy népdalfeldolgozással, ami népdal ugyan, de mégsem az. Vagy egy Rückert verssel, amit jól ismerek a késő romantika nagy zeneszerzőjének ciklusából, de most egy fiatal szerző 21. századi művének alapja és előadását a zsidó *lejnolás* tradíciója alapján képzelem el. Vagy egy rövid négysorossal, ami majdnem olyan, mint egy gregorián recitáció. Majdnem...

Koncerténekesi repertoáromban, csakúgy, mint kurzusaimon, gyakran foglalkozom ezzel a múlthoz különös módon viszonyuló kompozíciós gesztussal, és minden esetben kihívás, hogy előadóművészként és vokalistaként hogyan közelítsem meg e műveket. Jelen felvételt ennek gazdag repertoáromnak egy kis részét rögzíti, 20–21. századi magyar kompozíciókat, **Kodály Zoltán** népdalfeldolgozásaitól kezdve **Dukay Barnabás** nagyszabású monódiáján, **Jeney Zoltán** rövid, rezignált lamentációján át a fiatal **Balogh Máté** érzékeny gyermekgyászdaláig.

Az összeállításban szereplő műveknek, bár kottaképben, dallamszerkesztésben és kompozíciós technikákban egyaránt különbözőek, van egy közös alapja. Valamennyi bátran és egyedi módon használja a múlt egy-egy kis szeletét, akár ténylegesen, akár csak inspirációs elemként. Előadóként pedig az a kihívás, hogy miként tegyem hozzá ehhez a „múlthoz”, a tradíció idejéhez a magam *tempóját*. Nincs más eszköz, el kell „lopni” az időt. *Tempo rubato*.

Mi a *rubato*? Liszt költői magyarázatát segítségül hívva: „Nézd ezt a platánfát, a szellő játszadozik a kis levelekkel, a kis ágak velük mozognak, ám a fa törzse szilárd és mozdulatlan. Ez a *rubato*.”

A két nagy ballada, Kodály *Magyar népzene* sorozatában eredetileg zongorakísérettel megjelent népdalfeldolgozásainak későbbi, zenekari kíséretes változatai egy-egy tragikus háromszög – a *Kádár Katá*ban a fiú–anya–lány, a *Mónár Anná*ban a férj–feleség–szerető – drámájának lírai feldolgozásai. Az egyetlen szólistát alkalmazó „szereposztás”, averzatil hanghasználatot kívánó, sokszor kíséret nélküli énekszólam, a *parlando-rubato* előadást megtámasztó áttetsző (épp ezért kamara-zenei játékmódot igénylő) zenekari hangszerelés, a versszakokat összekötő, a történetet illusztráló és tovább görgetés rövid, hangszeres interludiumok összessége különleges szint képvisel a kodályi életműben.

Ugyan Kodály nem határozta meg az előadó hangfaját, így a balladákat – melyek nem tartoznak Kodály legismertebb művei közé – előadhatja férfi és női énekes is, valójában a női lélek apró rezdüléseit és vívódásait érzékenyen megjelentető és megrajzoló zenékről van szó, és bár a történet szereplői között több a férfi, a valódi hős mindig a nő: a tóba veszejtett és onnan liliumként kibújó, elveszejtőjére átkot suttogó Kádár Kata és akatonától (a Kékszakállú várából?) gyilkossággal megszabaduló, gyermekét megszoptatni hazatérő Mónár Anna. Igen, a *Kékszakállú*. Kevesen tudják, hogy Bartók operájának szövegkönyvéhez Balázs Bélát a Mónár Anna balladája inspirálta. Ez volt a talált tárgy, a *ready-made*.

Nem lehet elhallgatni azt a tényt sem, hogy a Kádár Kata kiszzenekari változatát Kodály Szóts István tizenegy perces, 1943-ban eredeti erdélyi helyszíneken leforgatott táncfilmjéhez készítette, de a rendező nem fogadta el a zenét, és visszavonta nevét a filmről. A film mégis Kodály zenéjével került közönség elé (a felvételen Szilvássy Margit énekével maga a zeneszerző vezényelte a balladát), de nem aratott osztatlan sikert. Ahogy a *Magyar Film* szaklap 1944. június 1-jei számában megjelent kritika fogalmazott, „ebben a műben a szöveg afontos, ennek érthetősége nélkül a tragédia, amelyet a gyönyörű ballada magában hordoz, elsikkad”. A film bukásáért a kritika a kísérőzenét tette felelőssé, annak ellenére, hogy magáról a zenéről elismerően szólt. Ennek a fontos epizódnak a zeneműre vonatkoztatva két következménye van. Az egyik inkább csak feltételezés. Elképzelhető, hogy ez a negatív élmény eredményezte, hogy a ballada – bár Kodály egyik legérzékenyebb, anépzénét és az impresszionista elemeket leginkább ötvöző kamaraműve – nem vált ismertté, ritkán játszott mű. A másik pedig az az előadóra nehezedő elvárás, hogy a zenei kifejezés és előadás *rubato* volta mellett ugyanolyan súllyal kezelje a szöveg *parlando* lüktetését, a minden pillanatban érthető hangzóképzést és dikciót.

A Hungaroton archívuma több felvételt őriz a ballada zenekari változatából. A legutolsó felvétel 1986-ban készült, Szirmay Márta énekelt, Lehel György vezényelt. Ez a mostani, a legújabb, 2018 nyarán készült új felvétel – nem csak a Kádár Kata, hanem a lemezen megszólaló többi Kodály mű is – valamiképpen visszaidézi Bartók és Kodály vokális műveinek 20. század eleji előadási tradícióját. Érdekes tény ugyanis, hogy Bartók Kékszakkállójának mind a két változatát, az 1918-as ősbemutatót és az opera 1936-os átdolgozását is olasz karmester mutatta be, Egisto Tango és Sergio Failoni, és Kodály Székelyfónójának nemzetközi sikere is olasz dirigens, nevezetesen Arturo Toscanini nevéhez fűződik, aki 1932-ben a milánói Scalában vitte színre a daljátékot. Ezen az új felvételen szintén egy olasz operakarmester, Alessandro Cedrone pálcája alatt szólalnak meg Kodály mély szólóhangra írt, kiszzenekari kísérettel ellátott dalművei. Cedrone avatottan állt a mikrofonok elé, hiszen már korábban, a 2017-es Kodály jubileumi év során ugyanezzel az előadói gárdával nagy sikerrel vezényelte a lemezen felhangzó Kodály kompozíciókat a Zeneakadémia Nagytermében. Olyannyira nagy sikerrel, hogy akoncertet követően dr. Ittész Mihály (1938–2018), a Kodály Archívum igazgatója és a Magyar Kodály Társaság akkori elnöke egy Kádár Kata partitúrát ajánlódékozott a karmesternek, az alábbi megható ajánlással: „Ezt a partitúrát Maestro Alessandro Cedrone pálcája alá és szívébe küldöm, köszönettel az emlékezetes 2017. október 18-i Zeneakadémia nagytermi koncertért.” Nekem pedig így foglalta össze a produkciót: „Nem gratuláltam még a szép és különleges zeneakadémiai műsorhoz, s persze a megvalósításához is! Annak idején Kodály azt mondta, hogy ha nem magyarul éneklük a Psalmust, akkor legjobb, ha olaszul, az áll legközelebb a magyarhoz.

Visszafelé is működik, hogy pl. megérzi egy olasz a magyar *rubato* természetét? További sikeres együttműködést kívánok!”

A felvétel alatt sokszor gondoltam tehát nagy szeretettel Ittész Mihályra, akinek nagyon sokat köszönhetek a lemez létrejöttében. Ő volt az, aki pár hónappal a felvétel előtt felhívta figyelmemet a *Fáj a szívem* című dal kamaraváltozatára és meggyőzött, hogy ezt a fájdalmas művet mindenképpen tűzzem műsorra és rögzítsük. Kodály betétdalként készítette Móricz Zsigmond 1917 szeptemberében a Nemzeti Színházban bemutatott *Pacsirtaszó* című színművéhez, zongorakíséretes változatát pedig megjelentette a *Négy dal* (1909–1917) utolsó darabjaként. Ittész már nagy betegen segített, hogy a ki nem adott partitúrát Kodály Zoltán özvegyétől, Péczely Saroltától megkaphassuk, rábeszélte, hogy készítsük el a kotta és a szólamok átírását, és ragaszkodott hozzá, hogy a felvételen Szalai András játssza a cimbalom szólamot és Alessandro Cedrone vezényeljen. Aznap éjjel aludt el örökre, amikor a lemezen hallható felvételt befejeztük... Emlékének ajánlom ezt a felvételt.

Mónár Anna balladáját Kodály 1956-ban hangszerelte meg, a Kádár Katához hasonlóan kiszzenekarra, a négy rövidebb népdal (szintén a Magyar népzene sorozatból) kamarazsenekari feldolgozását pedig egy évvel később, 1957-ben, Kodály jóváhagyása mellett készítette el az osztrák zeneszerző-karmester, Paul Angerer.

*

A Kodály-művek mellett megszólaló kortárs magyar művek, a lemez kezdőszámaként mintegy mottóul elhangzó **Jeney Zoltán Halotti szer-tartás** (1995–2018) processziós siratója kivételével, nekem írt és dedikált dalok. Azonban Jeney is „alkalmazta” művét hangomhoz, hozzájárult, hogy kíséret nélkül hangozzon el, és elfogadván azon kérésemet, hogy mottóként a hasonló hangkészletű Mónár Anna balladához szeretném illeszteni, engedélyezte a mű transzponált előadását is.

Balogh Máté zeneszerzővel korai zeneakadémiai éveim óta dolgozom együtt, nagyon szoros szellemi kapcsolatban, együtt gondolkozva a világról, zenéről, társadalmi-kulturális felelősségünkről. Többek között, 2014-ben közösen alapítottuk a FUGÁban a CentriFuga kortárs zenei műhelyt (Tornyai Péter és Kedves Csanád zeneszerzőkkel együtt). Balogh Máté több művét dedikálta nekem, sokat mutattam be kamaraegyüttes-sel, hangszeres szólistákkal, vagy épp egyedül.

Ilyen nekem dedikált mű a lemezen elhangzó *Karşılıklı konuşma* (2015) és a Rückert szövegre írt dal is. A Karşılıklı konuşma, a Pelin Özer török író, költő, publicista haikura írt művének ősbemutatója 2016 áprilisában hangzott el Isztambulban. A darab valójában 12 rövid tétel, 12 *makam*, melyek párosával kapcsolódnak egymáshoz, hatot szóló klarinét játszik, hatot pedig a hegedű és az énekes szólaltat meg (ezek íródtak Özer haikura), csörgődobkísérettel. A szólista és a trió váltakozva játszanak, ez tehát a párbeszéd, a kérdés és a válasz mindig ugyanabban a *modus*ban történik. A makam a hagyományos török zenében dallamtípusok és hangsorok rendszerére épül, mely az ógörög *tetrachord*okhoz, a gregorián modusaihoz és az indiai *ragák*hoz hasonlóan meghatározza egy dallam hangkészletét, jellemző mozgásait, fordulatait és a kompozíció és előadás számos más elemét. Balogh *Pseudomakam* címmel már írt darabot, ami ezt a technikát valósítja meg egy saját hangrendszerben, ezúttal azonban létező török makam típusokra írta dallamait, tulajdonképpen stílusgyakorlatszerűen.

A Mahler *Gyermekgyász*dalaiból ismert *Wenn dein Mütterlein* kezdetű Rückert-vers feldolgozását Balogh Máté a FUGA és a Fazekas György brácsaművész szerkesztette Ge-Ant sorozat felkérésére írta 2014-ben. A sorozat tematikus koncertek köré épült, fiatal zeneszerzőket kerestünk meg, hogy egy-egy előzményzenéhez kapcsolódva írjanak új műveket, melyek a koncerten – az előzményzenével együtt – ősbemutatóként hangzottak el. A mű eredetileg énekhangra és zongorára íródott, kérésre írta át a szerző állandó kamarapartneremnek, a Karşılıklı konuşma-t is bemutató Horia Dumitrache klarinétművésznek a zongoraszólamot; ez a 2018-ban átdolgozott változat került fel a lemezre. Horia Dumitrache román művésszel sok éve dolgozunk együtt, barátságunk egyik fontos alapköve közös zenei nyelvünk, amelyet mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy a lemezen utolsónak megszólaló, nekem ajánlott monódiát **Dukay Barnabás** pár évvel később Horiának ajánlva basszusklarinétra is átültette. Ez a nagyformátumú mű, a Keresztes Szent János szövegére írt *...az enyém*, és értem *van...* (...es mío y para mí...) 2014–2015-ben született, bemutatója 2015 márciusában volt a Zeneakadémia Nagytermében. Egyedül álltam, alig látszódom, fent az orgonasípkonál, alattam az üres színpad és a zsúfolt nézőtér. Úgy próbáltam megszólaltatni aművet, mintha két szólamban énekelnék, fent és lent, játszva az idővel és a regiszterek polifóniájával. Csak az idő, csak a hang, csak ez számít. *Tempo rubato. Libero sensibile*. Ez Dukay titka, és talán ezé a lemezé is, melynek elkészültéért végtelen hálával tartozom Dvorák Zsuzsának, aki nagy szeretettel és szakmai figyelemmel végig segítette munkámat, de leginkább azoknak, akiket azóta elvesztettem, így Ittész Mihálynak, Jeney Zoltánnak és férjemnek, Rajk Lászlónak.

Rajk Judit, 2020. május

Rajk Judit énekművész Budapesten született. Bölcsésztanulmányokat folytatott, majd ének- művész diplomát, 2009-ben pedig doktori fokozatot szerzett a budapesti Zeneakadémián. Jelenleg ugyanott az Egyházzene Tanszék egyetemi docense, magánének-hangképzést, ének módszertant és hangképzéstörténetet tanít. 2013 szeptemberétől a kecskeméti Kodály Intézet professzora. 2019 óta a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia címzetes tagja.

Oratórium, dal- és kamaranékes, repertoárjában nagy számban szerepelnek monódikus művek, gregorián énekek, középkori himnuszok, kortárs alkotások. Több mű ősbemutatója fűződik nevéhez, magyar és külföldi szerzők írtak számára dalokat. Kortárs zenei előadói munkájáért, új művek bemutatásáért 2005-ben, 2011-ben és 2018-ban Artisjus-díjat kapott.

Az elmúlt években elsősorban Jeney Zoltánnal, Dukay Barnabással, Kurtág Györggyel és a CentriFuga kortárs zenei műhely zeneszerzőivel, Tornyai Péterrel, Balogh Mátéval és Dargay Marcellel dolgozott. 2019-ben Kurtág György Rajk Juditnak írta és ajánlotta „...*elszunnyadni, – semmi több...*” (Op. 50) művét, Tandori Dezső verseire komponált, 7 dalból álló kamaraciklusát. 2020 májusában a dalciklust egy újabb Rajk Juditnak dedikált dallal egészítette ki a szerző.

Európa számos országában, valamint Oroszországban, Törökországban, Izraelben, Grúziában és az Egyesült Államokban vendégszerepelt dal-estekkel, kamarazenei produkciókkal, nagyzenekarok szólistájaként és mesterkurzusok professzoraként. Rendszeresen készít felvételeket a Magyar Rádió számára is. A Contraston, a Trio Passacaglia és a Metrum Ensemble tagja, de kamaramuzsikusként fellépett többek között a Berlini Filharmonikusok Kamaraszólistáival, a berlini Konzerthaus Kamaraegyüttetésével, az UMZE és a Budapesti Fesztiválzenekar kamaraegyüttetésével.

Előadóművészi és tanári munkája mellett aktív kulturális-közéleti tevékenységet is folytat. 2009 óta a FUGA Budapesti Építészeti Központban rendezett FUGAkoncertek alapító művészeti vezetője. 1998-tól az Európai Kulturális Alapítvány Budapest kuratóriumának tagja, 2009 óta a kuratórium elnöke. 2019 óta férje, a nemzetközi ismertségnek örvendő építész, látványtervező és emberi jogi aktivista Rajk László (1949–2019) hagyatékának őrzője és gondozója, kiállítások kurátora, könyvek, katalógusok társszerkesztője.

www.juditrajk.com

HANGERDŐ – Kórus CD

A Marczibányi téri Kodály Iskola kórusai évtizedek óta jól ismert résztvevői a hazai és nemzetközi koncertéletnek, kórusversenyeknek, fesztiváloknak. A Junior Prima díjas kórust közel két évtizede irányítja a két KÓTA- és Artisjus díjas karnagy: Őri Csilla és Uherezky Eszter. A COVID-járványt megelőző két tanévben Assisiben (Olaszország) és Prágában (Csehország) járt a kórus, s mindkét helyről arany diplomával tért haza.

A lemezfelvétel során egyfajta értékmegőrzésként rögzítették a versenyműsorban elhangzott műveket a Pannónia Stúdióban, Rédly Dénes hangmérnök közreműködésével. A 9 kórusmű között reneszánsz madrigálok, motetták (Palestrina, Weelkes, Marenzio) és kortárs kórusművek (Martinu, Kocsár Miklós, Zombola Péter, Tóth Péter) egyaránt hallhatóak.

A CD mellékleteként a kórus életét és magát a stúdiófelvételt bemutató rövid werkfilm is gazdagítja a kiadványt, mely komoly szülői segítséggel és anyagi támogatással jöhetett létre. Ezúton is hála és köszönet illeti Huray Szabolcsot és Brigittát, akik a jó ügy ötletgazdái, szervezői és lebonyolítói voltak.

A vírushelyzet időszaka nem várt nehézségek elé állított mindenkit, a kóruséneklés hiánya okozta elvonási tüneteket mindenhol rosszul viselik mind a kórusénekesek, mind a karnagyok – nem is szólva a hallgatóságról. A kiadvány utómunkálatai pont jókor fejeződtek be, a középiskolások számára elrendelt digitális oktatás kihirdetésének napján kézhez kaphatták a kórustagok. A visszajelzések alapján a művek hallgatása sokat jelent, igazi lelki erőt ad a nehezen bírható állapotok elviseléséhez.

Így ír erről az egyik kórustag nem magyar anyanyelvű édesanyja:

„Itt ez egy harmonikus mozgás együtt a Kozmosszal, egy együttlét, egy intimitás az Égiekkel. Valami mély, egy lehelet kíséri ezt a kilenc dalt. Megérinti a szívem, a lelkem, a szellemem. Hallom a hullámokat, a víznek a susogását, az eget, a madarakat, hallom a napfelkeltét, a szél lecsendesedését. Érint nagyon.

Köszönöm nektek ezt az örömet, még és még.”

Uherezky Eszter

KÖNYVISMERTETÉS

Szőnyi Erzsébet Emlékére c. könyvről

Szőnyi Erzsébet Kossuth-díjas zeneszerző, a Magyar Nemzet Művésze, nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanár, a Kodály-konceptió leg-hitelesebb képviselője. Közel egy évszázados jelenléte meghatározó szerepet töltött be a hazai zeneoktatásban és kitörölhetetlen nyomot hagyott a kodályi elvek nemzetközi elterjesztésében.

Sokszinű életének 95. évében, 2019. december 28-án hagyta el a földi létet. (Temetése, 2020. január 25-én volt.)

Páratlanul gazdag életművével óriási örökséget hagyott ránk! Eltávozása sürgető kötelezettséget jelentett, hogy Róla, az Ő munkásságáról mihamarabb összegyűjtsük ami a

kortársak emlékezetében még elevenen jelen van. Tanítványok ezrei emlékeznek rá. Jómagam a Zeneakadémián tanítványa voltam Szőnyi Erzsébetnek abban az első évfolyamban, amikor a Középfiskolai Énektanárképző kinevezett tanáraként kezdte működését.

A diplomaszerezés után néhány évvel kerültem közelebbi kapcsolatba a Tanárnővel, amikor a Lorántffy utcai Ének-zenei iskolában tanítottam, 1972-ig. Akkor hívtak meg a Tankönyvkiadóba a zenei könyvek vezető szerkesztőjének. Nyugdíjazásomig ott dolgoztam, de azóta is a zenei írás-szerkesztés a fő munkaköröm. 1994-ben a Tanárnő kért fel a Magyar Kodály Társaság Hírei szerkesztésére. A lap főszerkesztője voltam és állandó munkakapcsolatban Szőnyi Tanárnővel.

Számomra természetes volt, hogy az Emlékkönyv indítványozását és szerkesztését elvállalom. A Magyar Kodály Társaság, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA és a Nemzetközi Kodály Társaság közreműködésével, az MMA támogatásával, egy körlevelet adtunk közre (határidők megadásával), hogy egy Szőnyi Erzsébet Emlékkönyv összeállítását kezdeményezzük, halálának egy éves évfordulójának tiszteletére.

Az emlékező írások egyre nagyobb számban érkeztek melyek a szerkesztés során, tematikailag hat fejezetbe voltak sorolhatók: Életképek;

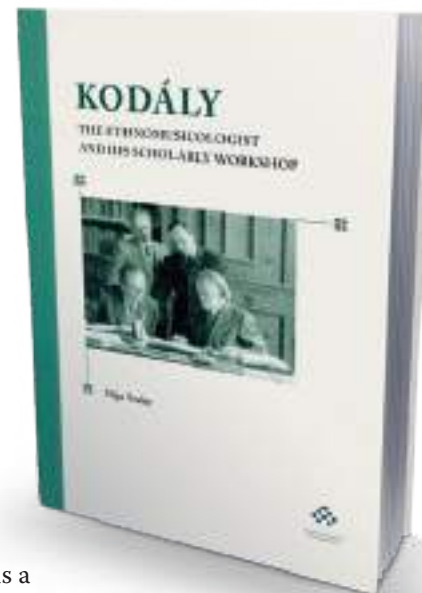
Egy Kodály-monográfia angolul

A magyar után 2020-ban végre angol nyelven is megjelent a BTK Zenetudományi Intézetének gondozásában Szalay Olga könyve *Kodály the Ethnomusicologist and His Scholarly Workshop* címmel. A könyv magyar kiadása (*Kodály a népzenekutató és tudományos műhelye*) 2004-ben, azaz 17 évvel ezelőtt jelent meg. A monográfia több évtized távlatából először foglalja össze Kodály jelentős, tudományos életművét, azzal a módszerbeli, íratlan hagyománnyal együtt, amely az őt körülvevő tanítványi, tudósi kör még működő kutatói gyakorlatát azóta is jellemezte.

Bartók munkásságának több mint három évtizede és Kodályéinak 50 éve alatt a magyar népzene kutatás a tudományág élvonalába került. Az MTA Népzene-kutató Csoport néven intézménnyé szerveződött Kodály-műhely zenei alapú rendszerezési, közreadási és összehasonlító munkája eredményeként a hatvanas évektől a vasfüggöny ellenére is nemzetközi figyelemnek örvendett. Annak ellenére, hogy a tengeren túl divatosá vált antropológiai irányzat egyre inkább teret hódított, nem vehette fel a versenyt azzal az adottsággal, hogy a népzene nálunk egészen a közelmúltig – különösen a magyar nyelvterület elszakított részein –, még mindig élő hagyományként volt tanulmányozható, és kutatóink sem kívülről, hanem mint sajátjukkal foglalkozhattak vele.

A könyv egyes fejezetei ugyan időrendben követik egymást, egyúttal azonban tematikus tagolódást is mutatnak. Egyebek között bemutatják Kodály gyűjtőmunkáját, lejegyzéseinek korszakait, megvalósult vagy csak tervezésig jutott kiadványait, érdeklődésének különböző irányait, tudományos szemléletét, tudományos eredményeit, a Csoportbeli munkák szervezését utalva a háttérben zajló politikai folyamatokra is. A munkák vezérfonala szinte kezdettől a népzenei összkiadás megvalósítása volt, amelynek testes korpuszai az ötvenes évek elejétől láttak napvilágot, és jelenleg 12 megjelent kötetről beszélhetünk. A monográfia emellett számos újabb feltárt kutatási eredményt tesz közzé.

A 480 oldalas kötet terjedelmes bibliográfiája a felhasznált népzenei szakmunkákon kívül a magyar nyelvű kiadás óta megjelent újabb népzenei

A Tanárnő; A zeneszerző és az előadók; Az operaszerző; A zenei közélet; Kitekintés. Ezt követi a hetedik fejezet – részben a Magyar Kodály Társaság Hírei 40 éves anyagából válogatva – *Szónyi Erzsébet ünnepei* címmel. Ezek az írások elsősorban a kerek évfordulókon elhangzott köszöntők és hangversenyek emlékeit idézik fel a 70. születésnapjától a 95-ig. Ezekben az írásokban a századforduló neves zenészeire is emlékezhetünk, akik kortársai voltak ebben a termékeny évszázadban.

85 emlékező írás szól a Tanárnőről, Zeneszerzőről és a zene Nagyszonyáról. A Kötet Szerzői c. fejezet 63 szerző szakmai életrajzát közli. A betűrendes Névmutató ezren felüli száma zárja a 368 oldalas könyvet.

A kötet különös értéke Szőnyi Erzsébet elhangzott beszédeinek felidézése, eredeti kéziratok, az Ő kézírását őrző dokumentumok közzétevése. A szöveg közötti színes, archív fotók gazdag sorozata illusztrálja a kiadványt és segít megidézni Szőnyi Erzsébet személyét és környezetét amelynek mi is részesei lehettünk.

2021. január

Dr. Márkusné Natter-Nád Klára

KÖNYVBEMUTATÓ

a Magyar Művészeti Akadémia rendezésében

2021. június 28-án, 14 órakor lesz a Pesti Vigadó Földszinti termében.

A könyv kapható a Magyar Kodály Társaság (1064 Vörösmarty u. 35.) és a KÓTA (1011 Szilágyi Dezső tér 6.) irodáiban, időpont egyeztetéssel.

munkákat is tartalmazza. A kötetben megtalálható Kodály gyűjtéseinek térképe, és ezek többszemponútú táblázatos feldolgozása.

Kodály tudományos életművét feltáró gazdag összegzés a magyar után most angol nyelven először olvasható, és a könyvben felhasznált számtalan Kodály-idézet angol fordításban ugyancsak először válik hozzáférhetővé.

A kötet fordítója Pokoly Judit, szakmai lektora Olsvai Imre, az angol nyelvi lektor Lampert Vera. Felelős kiadó Richter Pál, a Zenetudományi Intézet igazgatója. A könyv a Zenetudományi Intézetben vásárolható meg.

dr. Szalay Olga

Halmos Endre:

Az ének-zeneoktatás története Magyarországon

– különös tekintettel a német nyelvű kultúrterületről érkező hatásokra

Az Argumentum Kiadó gondozásában jelent meg e hiánypótló könyv, melyre tisztelettel és megbecsüléssel hívom fel a kollégák figyelmét. A szerző: Halmos Endre, zenei tanulmányait Magyarországon végezte, majd a bécsi, kölni zeneművészeti főiskolán szerzett diplomát. 1977-ben summa cum laude doktorált „Kodály Zoltán zenepedagógiai koncepciójának összevetése modern tantervelméletekkel” című disszertáció-

jával. 1985-ben habilitált e könyv témájával. A habilitáció után professzor lett a münsteri, wuppertali, valamint a kölni zeneművészeti főiskolán.

Kutatási területe többek között a komparatív zenepedagógia, és a zene-tanárképzéssel kapcsolatos problémakör. Résztvevője és közreműködője zenepedagógiai kongresszusoknak, cikkei jelennek meg zenei szaklapokban, szakkönyvekben. A könyv 1945-ig dolgozza fel a magyar intézményes énekzene oktatás történetét. Ezzel kettős célt szolgál: egyrészt történeti áttekintést ad,

másrészt utat nyit a zenepedagógia differenciáltabb és korunk követelményeinek megfelelő kutatása számára. A munka neveléstörténeti korszakok szerint tagolódik. Az intézményes zeneoktatás történetét mindig a magyar neveléstörténet, s az azzal kapcsolatos általános történelmi, politikai, szellemi és kultúrtörténeti összefüggésekben vizsgálja. A zeneoktatás története Magyarországon c. könyv világosan mutatja, hogy az ének-zene mint tantárgy különböző aspektusoknak volt alárendelve.

A könyv felépítése vázlatosan a fejezetek szerint :

I. Zeneoktatás a középkorban (a 11. sz. elejétől a 15. századig)

– Iskolák az Árpádok alatt

– Szerzetesrendek Magyarországon, iskolák alapítása

Zenei szemlélet a középkorban

– Zene az egyház szolgálatában (hangok lejegyzése, énekek és dallamok)

– Gregorián és többszólamú éneklés Magyarországon

– A középkori zeneoktatás célja és feladatai

Zene a városi iskolákban és az egyetemeken

– Városi zeneiskolák alapítása

– Zeneoktatás és kóruséneklés

II. A humanizmus és a reformáció hatása a zenére és a zeneoktatásra

– Oktatásügy és zeneoktatás

– Mátyás és a Jagellók, valamint a reformáció kora

– A német protestantizmus hatása

– Zeneoktatás a katolikus iskolákban

III. Zeneoktatás a 18. században

– Idegen hatások és azok elutasítása

– Ratio Educationis

– Zeneoktatás a katolikus, valamint a protestáns-református iskolákban

– Kántortanítók képzése

– Énekeskönyvek, gyűjtemények

IV. Zeneoktatás a 19. században

– Zeneitanítás az iskolákban és a tanítóképzésben

– 1825 és 1848 között-ének-zeneoktatás a katolikus és a protestáns tanítóképzésben

– A kiegyezés utáni helyzet

– Zenei tankönyvek, tandal- irodalom-magyartalan zenei nevelés

– Zeneoktatás a 19. sz. végén Harrach, Bartalus

V. Az ének-zene tanítása a 20. században

– A 19. századi örökség, majd új utak keresése

– Kodály zeneoktatási programja

– Leo Kestenberg - Fritz Jóde hatása

– Az Éneklő Ifjúság céljai és orgánumai

– Zeneoktatás a 20-as évektől 1945-ig

– Kodály és munkatársai – zeneitanárképzés-új tanterv, új metodika, új énekeskönyvek, óraszámok, iskolai zeneélet, ifjúsági hangversenyek

25. ISME Katowicze

A magyar zeneoktatás történetéről ez idáig átfogó munka nem jelent meg. A szerző nagyszerű kutatómunkát végzett. Mintegy 20 oldalon keresztül sorolja fel a forrásmunkákat, irodalomjegyzékeket- köztük igen sok német, valamint latin nyelvű tanulmányt. Ehhez csatlakozik az ének-, illetve zenei tankönyvek, énekyűtemények és tanítókézikönyvek jegyzéke (5 oldalon), valamint tantervek, utasítások, ajánlások, folyóiratok felsorolása. Külön megnevezi a látogatott könyvtárakat, a Magyarországon ismert legfőbb „lelőhelyek” mellett az egyházi, valamint a németországi Köln város egyetemi könyvtárát is.

Könyve igen bőséges adatokkal, helyzetelemzésekkel, és a zenetanítás iránti elkötelezettséggel megírt munka. Mindnyájunk számára sok újdonságot tartalmaz. Halmos Endre – külföldön élő hazánkfia – láthatóan, olvashatóan elkötelezettje a magyar énekoktatásnak és Kodály Zoltán munkásságának. Köszönet érte.

dr. Papp Károlyné Papp Zsuzsanna

A pandémia miatt zárt körben helyezték el Andor Éva alapítótagunk emléktábláját a ferencvárosi szülőházban.

FOTÓ ANGELIKA LIPPE

A fénykép 2020 december 15-én készült.

Dear Friends,

The 25th International Kodály Symposium: Village Voices in Global Harmony will be organised in Katowice, Poland on 9-13 August, 2021.

Although due to the unfortunate Covid-19 situation the Symposium will be held on-line and you will miss meeting your colleagues in person, it may have a silver lining: this time you can enjoy the event from any part of the world. We hope that many of you will seize the opportunity to participate.

Check out all the information about the Symposium on the official website: <http://ika2021.poland.kodaly.art.pl/>

Please keep in mind that the deadline for submissions is 26th December, 2020.

We look forward to virtually meeting you there.

Kind regards,
IKB Office